

Az EPSU hozzájárulása a Villamos Energia és Gáz belső piacának Fejlődési Beszámolójához

Jelenlegi állapot

Lépések a Jövőre nézve

A lisszaboni stratégiához való hozzájárulás Központi helyre állítani a minőséget, megbízhatóságot és biztonságot, avagy hogyan támogatható a gazdasági növekedés és versenyképesség

Az EPSU örömmel fogadja a lehetőséget, mely szerint hozzájárulhat a gáz és villamos energia belső piacának a Bizottság által való kiértékeléséhez. Ezt a kiértékelést belefoglalták a 2003-as Irányelvekbe (2003/54/EC és 2003/55/EC). 2005. áprilisában Lamoureux Vezérigazgató úr kikérte az EPSU és több más szervezet álláspontját. A Bizottság év végéig át fog nyújtani egy beszámolót. Egy hasonló meghívás a nézőpontok bemutatására valamint a jövőbeni lehetőségek megbeszélésére Piebalgs biztos részéről is elhangzott a 2005. szeptember 1-2-án megrendezésre kerülő Villamos Energia Fórumon.

1. Bevezetés

Az EPSU hosszú ideig kritikusan szemlélte a villamos energia és gáz belső piacát, amellet érvelve, hogy a szektornak nem annyira több versenyre volt és van szüksége, mint inkább együttműködésre az alábbiakra nézve:

- Fenntartható fejlődés
- Az ellátás megbízhatósága és biztonsága, amely egy stabil beruházási légkörre valamint az árak előre jelezhető alakulására épül.
- Társadalmi méltányosság, beleértve a biztonságos foglalkoztatást, a sebezhető fogyasztók védelme, területi és társadalmi kohézió.
- Ezen egyetemes szolgáltatások – melyek alapvető fontossággal bírnak a modern társadalmakban - demokratikus szabályozása.

Az Irányelvek akadályozni fogják a Tagállamokra rótt követelmények elérésére irányuló erőfeszítéseket azáltal, hogy a villamos energiát és gázt általános gazdasági érdekű szolgáltatásoknak nevezik.

Az együttműködés, a közös tulajdon és a monopóliumok megléte több országban is bevált receptnek bizonyult, amely évtizedeken át hozzájárult Európa növekedéséhez és versenyképességéhez. Ez szilárd gazdasági elméleti alapokra épült, amely felismerte a villamos energia és gáz közszolgáltatások sajátos jellemzőit, beleértve a fizika törvényeinek fontosságát, befektetéseiknek hosszú távú természetét, és, ami a legfontosabb, hogy a villamos energia önmagában véve különösképpen egy társadalmi jellegű, és nem csupán kereskedelmi előny.

Ezt a felfogást elvetették és helyettesítették azzal az elképzeléssel, miszerint a verseny kedvezőbb eredményeket nyújt majd a fentebbi célkitűzéseket illetően.

Vitatták azt, hogy a villamos energia és gáz belső piaca előnyös lehet az alábbi szempontokból:

- alacsonyabb árak a háztartási és a nagy fogyasztók számára,
- feljavított társadalmi méltányosság, társadalmi és területi kohézió, fogyasztóvédelem,
- hosszú távú tervezésre való ösztönzés, kutatásra és fejlesztésre fordított beruházás, a rendszer megbízhatóságához valamint az ellátás biztonságához való hozzájárulás,
- foglalkoztatás növekedés új szolgáltatásokban és a gazdaságban általában,
- kiemelt környezetvédelem.

Az ily módon feljavított hatások hozzájárulnak az európai versenyképesség növeléséhez. A villamos energia és gáz belső piacának megvalósítása beépült a lisszaboni napirendbe.

A verseny az 1996-os (villamos energia) és 1998-as (gáz) Irányelvekkel került bevezetésre, amely csupán részben teljesítette az elvárásokat. A kormányok egyetértettek abban, hogy többet kellene tenni a lisszaboni napirend részeként. Az Irányelveket módosították a 2003-as Irányelvek bevezetésével. Ezen Irányelvek valóban felismerik ezeknek a szolgáltatásoknak a társadalmi természetét a közszolgálati kötelességek, a fogyasztóvédelem, valamint az ipar szabályozók által való felügyeletének megerősítése révén. A villamos energia lényegi természetének egy további felismerése az Ellátás Biztonság Irányelv volt. Ezen irányelv bevezetésekor a Bizottság beismerte, hogy a piac nem nyújtja az ellátás biztonságát. Az Ellátás Biztonság Irányelv az európai (olaszországi), valamint az AEÁ ÉK-i régiójában bekövetkezett nagyméretű áramszünetekre érkezett reakció is volt.

2. A jelentés rövid összefoglalása

Annak érdekében, hogy egy kedvezőbb és független bepillantást nyerhessen az európai villamos energetikai piacok fejlődésébe, az EPSU megbízatást adott ki egy, az európai villamos energia és gáz piacának működési állapotát felmérő tanulmány elvégzésére. A *Greenwich-i Egyetem Közszolgálati Nemzetközi Kutatórészlegét*, Európa egyik legnagyobb hírnévnek örvendő, általános (gazdasági) érdekeltégű szolgáltatásokkal kapcsolatos kutatásokat végző intézményét kérték fel erre a feladatra.

Az Irányelvekkel kapcsolatos méltatásával kapcsolatban ez kimondja:

- A megvalósítás még nem teljes mértékben befejezett az összes Tagállamban;
- Az Irányelvek nem vetik fel a piac dominanciájának kérdését;
- Egy nagykereskedelmi piachoz való feltételek több Tagállamban sem megalapozottak;
- Az egyéni fogyasztók választási jogával indokolták a piacnyitást anélkül, hogy ez gazdasági előnyt biztosított volna a fogyasztók számára;
- A fogyasztóvédelem nem terjed ki az árpolitikára (pl. hogy a tarifáknak tükrözniük kell a költségeket, vagy hogy a vállalatok nem tehetnek megkülönböztetést a különböző fogyasztói kategóriák között);
- Az Irányelvekben az ellátás biztonságára vonatkozó rendelkezések hibás útra vannak terelve. Ezeket egészíti ki az Ellátás Biztonság Irányelv. Egy fennmaradó komoly probléma, hogy az Irányelv nem kínál megoldást az alul-beruházásra és nem veti fel a rendszerben való megbízhatóság aktuális kérdését.
- A törvényes szétválasztás valószínűleg a tulajdon különválásához vezet, megszakítva a hálózati vállalat és fogyasztók közötti kapcsolatot.
- Az Irányelvek nem biztosítják az energiafejlesztés pontosságának fenntartását.

A beszámoló elemzi a különböző (regionális) piacokat is. A piacok működésének kiértékelésében a jelentés azt vitatja, hogy néhány ország korlátozott tapasztalattal rendelkezik a piacnyitás valamint a verseny terén, amely gyakorta máris problémákhoz vezet. Minden piacra általánosan jellemző a beruházások hiánya. A nagykereskedelmi piacok likviditása továbbra is gondot okoz. Kevesebb átváltás történik, mint amennyi egy jól működő piachoz

szükséges. Mindegyik piacon piackoncentráció, valamint az energiafejlesztés és kiskereskedelem közötti függőleges integráció tapasztalható.

A két feltehetően legsikeresebb piac, az Északi régió és az EK (Anglia, Welsz, Skócia) problémákkal szembesül.

Északi Régió – villamos energia piac

A nagykereskedelmi piac likvid. Mindamellett egyedi történetre eredeztethető vissza és sajátos feltételeknek van kitéve, melyek időjárási viszonyoktól függővé teszik, amennyiben szabályozás nélkül marad. Kevés hosszú távú beruházás történt új kapacitásokba. A száraz évek adagoláshoz vagy a piacon végrehajtandó egyéb intézkedésekhez vezethetnek. Az ellátás terén fellépő hiányok igen magas árakhoz vezethetnek a cégek és háztartások számára, feltehetően kiűzve ezzel cégeket néhány országból. A nedves időjárás valamint az alacsony árak könnyűszerrel csődbe dönthetik a fosszilis üzemanyag erőműveket. Míg az átváltás itt nagyobb méretű, mint Európa többi részében, különbségek fedezhetők fel az Északi országok között. Általában a fogyasztók nem érzik magukat jól tájékozottnak, és nem akarnak váltani, lévén az árkülönbségek jelentéktelenek, és a legalacsonyabb árakkal rendelkező eladók nem akarnak új fogyasztókat. Az árak a háztartási, és bizonyos mértékig a nagy fogyasztók számára ingatagok és magas csúcsértékekre rúgnak, ami miatt politikai vitákat váltanak majd ki a reformok folyamán. A jelentés továbbá megjegyzi, hogy a köztulajdon van túlsúlyban, és ez valószínűleg mérsékelő szerepet töltött be a profit maximalizálásban.

Egyesült Királyság

A beszámoló megállapítja, hogy az EK régi időkre visszanyúló tapasztalatokkal rendelkezik a liberalizált piacokat illetően. Az Energiatörzst nem működött, és a NETA (New Electricity Trading Arrangements - Új Villamos Energia Kereskedelmi Megállapodások), és BETTA (British Electricity Trading and Transmission Arrangements - Brit Villamos Energia Kereskedelmi és Átviteli Megállapodások) likviditása igen korlátozott, megakadályozva számára, hogy ármeghatározó szerepet töltsön be. Energiafejlesztők új belépésének távlati lehetősége alacsony. A beruházás robbanásszerű és ugrásszerű, és jelenleg nagyon kevés új kapacitás áll megépítés alatt, nagy valószínűséggel kapacitás-problémákat okozva. A beszámoló bizonyos részletességgel elemzi a kiskereskedelmet és megállapítja azokat a fő problémákat, amelyek a fogyasztók számára magasabb árakhoz vezetnek. „A kiskereskedelmi verseny mindeztidáig nem hozott előnyöket a kis fogyasztók számára Nagy Britanniában.”

Mindkét piac modellnek tekintendő, és mindegyik a maga problémáival küszködik. A jelentés elemzi a többi piacot is.

Ezen elemzések nagy része már nem jelent újdonságot. Ez több más szervezet, valamint a Bizottság több tagja által megosztott. Ami ezt a beszámolót megkülönbözteti a többitől, az érvelésének és okfejtésének alapossága, valamint a lényegi kérdés felvetése: működhet-e a verseny?

2.1 Működhet-e a verseny a villamos energia piacán?

Egy külön fejezetben a beszámoló kifejti, hogy működhet-e a verseny a villamos energia szektorban. Felsorol néhány pontos jellemzőt (gazdasági, fizikai, társadalmi, környezetvédelmi), melyekről azt tartja, hogy ezeket helytelen módon figyelmen kívül hagyják vagy érvénytelennek tartják. A beszámoló arra következtet, hogy a villamos energia

és gáz szabad piaca, legyen az nagykereskedelmi vagy kiskereskedelmi, nem megvalósítható.

Továbbá megjegyzi, hogy a versenynek olyan ára van, amely a beruházás legmagasabb kockázati tényezőjét jelenti. Kijelenti, hogy *“míg a részvényesek fizetnek ha egy beruházás csődbe megy, a fogyasztók mindig a tőke magasabb költségei révén fizetnek.”* Azután ott vannak a piac megtervezésének és működtetésének költségei. *„Meglehetősen valószínűtlennek tűnik, hogy a verseny működése a hatékonyság feljavítása valamint a beruházási döntések fegyelmezettsége révén olyan hathatós lehessen, hogy fedezni tudja ezeket az extra pénzügyi és tranzakciós költségeket.”*¹

A beszámoló vitatja, hogy a működő nagykereskedelmi piacok hipotézisei (reakciók a koherens és időszerű árjelzésekre a megfelelő mennyiségű beruházások ösztönzése céljából, a tartalékok biztosítására, valamint a energiafejlesztők szabad be- és kilépésére) nincsenek felülvizsgálva. Az áruként kezelt villamos energia íves ciklusokkal rendelkező áruként fog viselkedni. **Aligha nyújt egy stabil alapot a gyáripár, vegyi és egyéb nagy energiafelhasználó iparágak számára, ha egyik kulcsfontosságú összetevőjének ára valamint a költségek ennyire hullámzóak.** Az energiafejlesztőknek módjában áll majd választani a lehetőségek egy skálájából, hogy reagáljanak a piaci feltételekre, és a hiányok (vagy többletkapacitások) előrejelzése nagyon problematikusává válik. A kiskereskedelem energiafejlesztéstől való elválasztása (California 2000) azt jelenti, hogy az energiafejlesztőknek nincs közvetlen felelősségük a felhasználókkal szemben.

Nem lesz megbízható viszonyítás a nagykereskedelmi árat illetően. Annak felelőssége a végső felhasználókat terheli, hogy megszabják a verseny feltételeit az ellátót gyakorta a legkisebb árajánlat alapján váltva, annak biztosításáért, hogy az árak csupán a költségeket tükrözzék. A kis és háztartási fogyasztók számára nincs ilyenfajta ösztönzés, nekik nincsenek erőforrásaik, sem pedig piaci erejük az előnyösebb árakért való egyezkedésekhez. A kis fogyasztók ekképpen ki vannak téve a kizsákmányolás veszélyének ár-érzékenységük hiányánál fogva. A szegény fogyasztók helyzete a legrosszabb. Végezetül a beszámoló azzal érvel, hogy a nagy egységesített vállalatok, egy demokratikusan felelősségre vonható szabályozó által koordinálva hatékony választ jelenthetnek a villamos energia és gáz piacán. Ezeknek a vállalatoknak a feldarabolását a Tagállamok nem fogják támogatni.

2.2 A dolgozók és a belső piac

Az EPSU úgy érvelt, hogy a belső piacnak nagyon negatív következményei lennének az ágazati dolgozókra nézve. A jelentés több tanulmány, valamint további, a foglalkoztatási irányvonalakkal kapcsolatos kutatások alapján állítja össze a bizonyítékot. Az eredmények egyszerűen lesújtóak és igazolják a mi álláspontunkat.

A villamos energia és gáz belső piaca:

¹ Egy nem mérhető költség abban áll, hogy a kereskedelmi szempontból kezelt rendszerekből kivész a közérkölcsei öntudat vagy polgári felelősség, amelyet nem lehet szerződések révén befogni és ezeket nehéz pénzügyi terminusokkal kifejezni. Egy integrált közszolgáltatásban egy munkahelyére utazó erőműben dolgozó mérnök észrevehet egy fát, amely túl magasra nőtt, és veszélyeztet egy magasfeszültségű vezetéket. Ő erre felhívja a kollegáit a vezetékek karbantartásáért felelős vállalatnál, akik megszervezik ennek ellenőrzését. A szétválasztott vállalatok esetében ezek a kollégák nem tekinthetők többé kollégáknak és nem állnak egymással semmiféle kapcsolatban. Egy szerződés közel sem tudja megragadni ezeket a komplex kapcsolatrendszereket. A vállalatok eladása és felvásárlása ezen még tovább ront, nem is beszélve arról, hogy a karbantartásért felelős személyzet nem biztos, hogy elérhető, vagy hogy elegendő fanyeső áll rendelkezésre. Ez azonban egy másik téma.

- 10 év alatt 300.000 állást szüntetett be (egyes adatok szerint ez a szám 330.000-ra emelkedik). Míg ez a munkahely-vesztés hozzájárult a munkatermelékenység egy látszólagos növekedéséhez, ez egy egyszeri hatás volt és nem hozott hosszú távú dinamikus hatékonyság-nyereséget, aláaknázva ezzel a versenyelmélet egyik központi elvét.
- A munkaköltségek csökkentését a dolgozók és családjaik jövedelmének csökkentésével valósította meg. Előre láthatóan ez folytatódni fog az erőforrás-kihelyezés révén mások között.
- Nagyobb arányú rugalmasságot és bizonytalanságot vezetett be a dolgozók számára.
- Kihatással volt a képzésre, Kutatásra és Fejlesztésre, szakképzett munkaerő-hiányosságokhoz és technológiai stagnáláshoz vezetett. Ezek a szakképzett munkaerő-hiányosságok kihatással lehetnek a megbízhatóságra valamint az ellátás biztonságára.

A tanulmányok nem jutnak következtetésre azt illetően, hogy milyen kihatással volt a belső piac a nők helyzetére a férfiakéhoz viszonyítva. Bizonyos eredmények azt mutatják, hogy a nőket ez jobban sújtotta, különösen az Új Tagállamokban, míg más eredmények semlegesek ezt illetően. Egyetlen pozitív eredmény sem született.

A régi és az Új Tagállamok egyaránt érintettek. Így hasonló következmények várhatóak Bulgária, Románia és más délkelet-európai országokra nézve. A különbség az, hogy ezen országok esetében a munkanélküliségi arány helyenként igen magas, elérheti a 30%-ot vagy akár ennél magasabbat, hogy a szociális védőháló más természetűek mint a régi EU államokban, és hogy a vállalatok kevésbé jó helyzetben vannak.

A beszámoló megjegyzi, hogy a Bizottság szintfelmérő jelentései nem tartalmazzak a foglalkoztatásra, szakismeretekre és képzésre vonatkozó információkat, és ezt jelentős kihagyásnak tartja. A továbbiakban hangsúlyozza, hogy a gáziparra vonatkozó adatok nem egységesek, és a Bizottsághoz folyamodik ennek orvoslása érdekében.

Nem ismertek olyan részletes tanulmányok, amelyek megmutatnák, hogy a villamos energia és gáz belső piaca milyen módon hozott létre új munkahelyeket a gazdaság más területein. A meglévők ökonometriai modellekre épülnek, amelyek azzal a feltételezéssel kezdik, hogy a verseny működik, nem véve figyelembe a létező helyzetet.

A belső piac programja nem járult hozzá a dolgozók és családjaik jóléti nyereségéhez. Bármely más tényezőnél erőteljesebben érvényesülve a negatív foglalkoztatási hatás közvetlenül a villamos energia és gáz belső piacához kapcsolható.

Az Európai Bizottság kibocsátott egy tanulmányt, hogy felmérje a foglalkoztatásra mért hatást. Az EPSU és más társadalmi partnerek abban az esetben csatlakoznak ehhez a tanulmányhoz, amennyiben ez tárgyilagos módon kerül megvalósításra. A tanulmány megvalósítása egy évet vesz igénybe. Mi nem fogadjuk el azt, hogy ily módon a meglévő és készen hozzáférhető adatok szőnyeg alá legyenek söpörve, hogy elrejtse azt a tényt, hogy a belső piacnak negatív kihatásai voltak. Ezt szükségszerűen bele kell foglalni a szintfelmérő valamint a kiértékelési jelentésekbe.

2.3. Mi a teendő a beszámoló szerint

A beszámoló szerint 6 problémát kell megközelíteni.

Energiafejlesztés és a gázellátás pontossága

A villamos energia fejlesztés és gáz nagykereskedelmi szektorait illetően az Irányelvet módosítani kellene oly módon, hogy követelje a felelősségre vonható állami hatóságoktól

annak biztosítását, hogy elegendő fejlesztési kapacitás álljon rendelkezésre és elegendő mennyiségű gáz legyen leszerződve. Ez a kötelezettség nem kompatibilis a villamos energia és gáz szabad piacaival, mivel egy szabad piacon a be- és kilépés nem ellenőrizhető. A villamos energiára vonatkozó Egyszeri Vásárló opció, amely létezett az 1996-os Villamos Energia Irányelvben, jóllehet egy meglehetősen elferdített és zavaros változatban, úgy tűnik, felkínál egy hasonló kötelezettségre való megoldást. Az Egyedüli Vásárló elmélete szerint az energiafejlesztőkön és gáz nagykereskedelmi eladókön lévő kompetitív nyomás továbbra is gyakorolható. Például ahol új kapacításra vagy új gáztartalékokra van szükség, verseny jöhet létre az új kapacitás vagy a gázszerződés kiépítéséhez, melynek során a szerződést az a vállalat köti meg, amelyik a legjobb feltételeket kínálja. A meglévő energiafejlesztési kapacitás korlátozott periódusokra szerződethető, és rendszeresen új árajánlatokat kell tenni annak biztosítására, hogy a szállított energia a legalacsonyabb elérhető költséggel legyen termelve.

Kiskereskedelmi verseny

A kiskereskedelmi verseny a kis fogyasztók számára egyértelműen nagyobb kiadásokkal jár, mint amelyeket a verseny működésével meg lehetne téríteni, ezáltal kizsákmányolásnak veti alá a kis fogyasztókat, az indokoltnál magasabb áraknak kitéve ezeket. Az Irányelvek korábbi változatai csupán azt követelték meg a nagykereskedelmi piacoktól, hogy a nagy fogyasztók számára legyenek nyitottak. Az Irányelveket módosítani kellene olyan formában, hogy megengedjék a Tagállamoknak, hogy a nagykereskedelmi versenyt a piac harmadára korlátozzák, mint ahogy azt az első Villamos Energia Irányelv megfogalmazta. Amennyiben a kiskereskedelmi versenyt nem alkalmazzák a kis fogyasztókra, egy megfelelő módon szabályozott tarifát kell bevezetni, amely nem engedi meg annak a kockázatát, hogy a kis fogyasztók szubvencionálják a nagy fogyasztókat.

Szakképzett dolgozók és foglalkoztatás

A Bizottságnak biztosítania kell, hogy a foglalkoztatással kapcsolatos részletes adatokat összegyűjtsék annak érdekében, hogy lehetővé váljon a szakképzettség helyzetének megfigyelése, különösen a gázszektorban, ahol az adatok a leginkább szórványosak. Fel kell vetnie a női foglalkoztatás alacsony szintjét ebben a szektorban. Ugyanakkor szükséges lehet felülvizsgálni az Irányelveket, a képzés megvalósításának valamint annak a felelősségét a vállalatokra hárítva, hogy biztosítsák azt, hogy a költségcsökkentések ne a dolgozók foglalkoztatási feltételeinek kárára történjenek.

Hálózat megbízhatóság

A bevezetett szabályozó rendszerek erőteljes testületi ösztönzést nyújtanak a költségcsökkentésre és nyomást gyakorolnak a szabályozókra, hogy költségcsökkentéseket valósítsanak meg még ott is, ahol ez hosszú távon káros kihatással lesz a megbízhatóságra nézve. Egy sokkal előnyösebb egyensúlyt kell megteremteni, amely továbbra is bátorítja a vállalatokat hatékonyságuk növelésére, mint ahogyan azt végig tették a villamos energia és gázipar története során, azonban megköveteli a vállalatoktól, hogy bebizonyítsák, hogy a költségcsökkentések nem lesznek majd káros kihatással a rendszer megbízhatóságára nézve.

Fenntarthatóság

Az Irányelvnek el kell ismernie, hogy az új energiafejlesztési beruházások nagy része (beleértve a keresleti oldalra vonatkozó intézkedéseket) a villamos energia iparban a közérdek célkitűzéseinek eredménye lesz, nem pedig a piaci erőké. Az Egyedüli Vásárló opció a legalkalmasabb annak biztosítására, hogy a kis villamos energiafejlesztő források, úgymint a felújítható és a kogenerációs források a lehető legjobban ki vannak aknázva.

Demokratikus szabályozás

A Szabályozó kulcsfontosságú szerepet tölt be egy hasonló rendszerben. A legtöbb európai uniós ország most már megfelelő forrásokkal ellátott szabályozó testületekkel rendelkezik,

általában egy jó kompetencia szinttel az ágazatra nézve. Mindazonáltal ezek a szabályozók ritkán vannak egy széleskörű demokratikus kritérium szerint kiválasztva. Ezek általában egy erőteljes verseny napirenddel rendelkező igen szűk üzleti irányultságú közösségből származnak. A szabályozó testületeknek nyitottnak kell lenniük egy jóval szélesebb részvétel felé, egybegyűjtve az érdekek teljeskörű skálájának képviselőit, beleértve a környezetvédőket, fogyasztói szervezeteket valamint szakszervezeti képviselőket. Csakis ilyen módon válhatnak a nagyközönség törvényes képviselőivé.

3. Véggkövetkeztetésünk a beszámoló alapján

Az EPSU e beszámoló alapján arra a következtetésre jut, hogy a verseny az európai villamos energia és gáz piacán, mint ahogy azt az Irányelvekben támogatták:

- Nem fog működni, különösen a villamos energia gazdasági, fizikai és társadalmi jellemzőinek betudhatóan.
- Veszélyeztetni fogja az ellátás biztonságát valamint az európai villamos energia infrastruktúra hosszú távú stabilitását.
- A háztartási fogyasztókat kiteszi a piac kiszámíthatatlanságainak.
- Tovább károsítja a foglalkoztatást, a foglalkoztatási feltételeket, a képzést és szakképzettséget, valamint a dolgozók jólétét.
- Negatívan fog kihatni a nagy ipari fogyasztókra, kockára téve ezek versenyhelyzetét, csökkentve a növekedést és a foglalkoztatást.

Azzal ellentétben, ami már megrögzött dogmává vált, a villamos energia és gáz belső piaca nem segíti az Európai Uniót a lisszaboni célkitűzések elérésében, miszerint a világ legdinamikusabb és legversenyképesebb térségévé váljék.

Az Irányelveken és a szabályozási megközelítésmódokon változtatni kell.

4. Kezdeti reakciónk a DG Tren (Directorate- General Energy and Transport – Energiaügyi és Közlekedési Igazgatóság) szaktanácskozásra

Az EPSU első válaszát kora augusztusban küldte be. Válaszunkban:

- Mi örömmel fogadjuk az EPSU és más érdekelt szervezetek számára megnyílt lehetőséget, hogy hozzájárulhatunk a megbeszéléshez, amely meglehetősen összhangban van a Piebalgs biztos által 2005. március 23-án az EPSU számára tett elkötelezettségével;
- Az EPSU megkérdőjelezi a DG TREN-nek, a Bizottság Igazgatóságának a megfelelőségét a belső piac eredményeinek kiértékelését illetően, mivel fennáll annak a kockázata, hogy a Bizottság elfogult lesz kiértékelésében. Mi több más alkalommal is hangot adtunk ennek a bírálóknak (a Vízszintes Kiértékelés Módszertani Megjegyzésében, a Liberalizált Hálózati Iparágak Vízszintes Kiértékelésében);
- Mi felhívást intézünk egy részvételi megközelítésmódra a kiértékelést valamint a szintfelmérő tanulmányokat illetően. Ismét csak örömmel fogadjuk Piebalgs úr elkötelezettségét arra nézve, hogy a kiértékelés eredményeit valamint a lehetséges véggkövetkeztetéseket nyilvános megbeszélés és megvitatás tárgyává teszi. A vitának szélesebb körűnek és teljesebbnek kell lennie, mint az úgynevezett Firenzei, Madridi (és Athéni) Fórumok;
- Mi kérjük, hogy tárgyaljanak a villamos energia szektor társadalmi párbeszéd bizottságával, és, amennyiben megalakult, a gáz szektorának társadalmi párbeszéd bizottságával mielőtt javaslatokat tennének, számításba véve a Bizottság egy

általánosabb elkötelezettségét, hogy előmozdítsa a társadalmi párbeszédet az ágazati irányelveket illetően (Restrukturálási és Foglalkoztatási Közlemény COM(2005)120);

- Az EPSU további kiegészítő témákat javasol, amelyeket bele kéne foglalni a kiértékelésbe: elsősorban a foglalkoztatásra, egyenlőségre, környezetre valamint a társadalmi és területi kohézióra való kihatás. Nem értünk egyet azzal, hogy elnapoljuk bizonyos témák csatolását amíg további tanulmányok állnak rendelkezésünkre, amikor készen elérhető anyag van kéznél, különösképpen a foglalkoztatást illetően. A belső piac nyilvánvaló módon munkahelyek elvesztéséhez, erőforrás-kihelyezéshez valamint a szakismereti szakadékok elmélyítéséhez vezetett, vegyes kihatással a női foglalkoztatásra nézve;
- Hangsúlyozzuk, hogy a kiértékelésnek figyelembe kell vennie a belső piac más energiapolitikák megvalósítására és támogatására tett hatását, például a CO₂ kibocsátást illetően. A 4. és 5. szintfelmérő beszámolókkal kapcsolatos megjegyzéseinkre utalunk. Ugyanakkor a beszámolóknak az elemzés megfelelő szintjeit is számításba kell vennie, például az árakat illetően. Nem minden áremelkedés tudható be környezetvédelmi illetékeknek vagy más járulékos illetékeknek. A üzemanyagárak valamint a szabályozási tevékenység fontos szerepet játszik;
- Az EPSU kéri, hogy a kiértékelés vegye figyelembe az elosztással kapcsolatos kérdéseket is. Hozzájárult-e a belső piac a nagyobb mértékű társadalmi egyenlőséghez vagy kiélezte az ellentéteket?
- Mi vitatjuk, hogy a kiértékelés úgyszintén komparatív jellegű. Kiterjedt szakirodalom létezik, amely kimutatja, hogy a villamos energia és gáz iparában megvalósítandó verseny alapfeltételei hiányoznak. Ez a szakirodalom mennyiség látszólag nagyobb magyarázó erővel bír, mint a jelenlegi elméletek, amelyekre a villamos energia és gáz belső piaca épül. Sőt, a villamos energia fizikai jellemzői további megszorítást jelentenek – a fizika törvényei nem engedelmesskedhetnek az alkalmazott közgazdaságnak.

Mi 4 pontot emelünk ki, melyeknek jelentős szerepet kellene kapniuk a megbeszélés során: „Hogyan tovább?”

- A demokratikus szabályozást meg kell erősíteni
- A társadalmi dimenzióra nagyobb hangsúlyt kellene fektetni, vagy a Közszolgálatok Kötelezettségeire kellene összpontosítani
- A háztartási fogyasztók számára 2007-re tervezett piacnyitást újra kell gondolni.
- A szétválasztás óvatos megközelítése.

A következő fejezetben tovább fejlesztjük megközelítésünket.

5. Jelenlegi konszenzus

Az ipar, Bizottság, Parlament, Tanács és a kutatók között létrejött közös konszenzus szerint a villamos energia és gáz belső piaca hiányosságokkal küzd. Ezek a hiányosságok mindazonáltal kiküszöbölhetőek több verseny révén, illetve kitartóan kitéve magunkat több versenynek.

Páciens: „Doktor úr, a betegségemre felírt IEM 1 gyógyszer nem hat!”

Orvos: „Akkor megnövelem az adagját”.

Páciens visszatér két hét múlva: „Doktor úr, ez az IEM II gyógyszer még mindig nem hat, és súlyos mellékhatásokat tapasztaltam.”

Orvos: „Ne aggódjon. Megnövelem az adagot. A mellékhatások pedig csak ideiglenesek.” Egy hét múlva a páciens felhívja az orvost.

Páciens: „A minap elsötétült előttem minden és súlyos betegnek érzem magam.”

Orvos: „Ez csak átmeneti. Megnöveljük az adagot és kiegészítjük más gyógyszerekkel.”

Páciens: „De doktor úr, olvastam egy kiváló professzor munkáját aki azt állítja, hogy az én problémáim a gyógyszerben rejlenek!”

Orvos: „Ez egy homályos elmélet. Ne higgyen el mindent, amit Önnek mondanak.”

A **Páciens** bólint, az asztalon hagyja a gyógyszert és távozik.

Több szervezet javasolt a piac működésére irányuló valamint ennek javítását megcélzó intézkedéseket. Konszenzus jött létre a nemzeti piacokról a regionális piacokra, egyetlen európai piacra, egyetlen európai szabályozási térségre való áttérést illetően, amely fedné Délkelet-Európát, sőt, Ukrajnát, Moldvát és Oroszországot is.

A szakmabeli mérnököket kivéve nem jellemző a szkeptikus hozzáállás. Az UCTE (Union for the Coordination of Transmission of Electricity - Áramszállítást Koordináló Szövetség), a rendszer megbízhatóságának és biztonságának biztosításában leginkább érdekelt szervezet nézőpontjai megjegyzésre érdemesek. A 12. Firenzei Fórum egyik bemutatásán az UCTE tett egy sor lényeges megállapítást, amelyeket aligha lehet jóváhagyásnak nevezni a belső piacot valamint a jelenlegi stratégiát illetően, miszerint ezt továbbra is kiterjesszék az európai piacon.

- A Délkelet-Európával, Törökországgal és a Független Államok Közösségének országaival való kölcsönös kapcsolódásra vonatkozóan megjegyzi, hogy a megbízható energiahálózati infrastruktúra nem áldozható fel egyik rendszer kiterjesztéséért sem.

Az UCTE megjegyzi, hogy a rendszer biztonsága kihívásnak van kitéve:

- A jelentékenyen megnövekedett villamos energia áramlások a végsőig próbára teszik az energiahálózatot.
- A kölcsönös kapcsolódások torlódása az egész rendszeren belül elterjedt.
- Az IEM további fejlesztéseinél figyelembe kell veyék a biztonsági megszorításokat és a függőségeket².

Az UCTE bemutatás vitatja, **hogy sürgősen szükség van egy hosszú távú perspektívával rendelkező stabil szabályozási keretre és egy biztonság-filozófiára.** Vagy más szavakkal: a jelenlegi belső piac nem rendelkezik hosszú távú perspektívával, sem egy biztonság-filozófiával, sem pedig egy stabil kerettel. Mennyivel lesújtóbb lehet ennél a belső piac kiértékelése? Érdekes módon az AEÁ-beli mérnökök hasonló aggodalmaknak adnak hangot. Az egyik függelékben mi reprodukáltuk egy, az AEÁ-beli (2003 augusztus) nagy áramszünet hátterét vizsgáló legújabb keletű beszámoló összegzését és javaslatait.³

Az EPSU egy stabil szabályozási keret javára áll ki. Ez valamikor létezett, és egy hosszú távú tervezésre épülő keret, amely képes olyan politikai követelmények integrálására, mint a felújítható források támogatása, energiatakarékosság és kogeneráció nem igazán egyeztethető össze az aktuális verseny- és profitvezérelt megközelítésmóddal. Egy olyan stabil szabályozási keret, amely lehetővé teszi a szabályozási felügyelet alatt történő költség alapú árazást biztosítja a foglalkoztatást a szektorban és ezen túl. De hogyan érhetjük el ezt most?

² A beszámoló azt is megjegyzi, hogy az új vezetékek jóváhagyási eljárásainak hosszúsága nem tart lépést a piac alakulásával. Megjegyezzük, hogy különös lenne, ha ezek az eljárásokat a piac alakulásának kellene kitenni, semmint megengedni a demokratikus érdekek kifejezését.

³ A villamos energia ipar restrukturálásának hozzájárulásai a 2003. augusztus 14-i áramszünethez; Jack Casazza, Frank Delea, George Loehr, Members, Power Engineers Supporting Truth, 2005. augusztus

6. A villamos energia és gáz belső piacának az EPSU részéről való megközelítésmódja

Az EPSU már korábban hozzájárult a belső piac fejlődésével ⁴ kapcsolatos megbeszélésekhez. Álláspontunk bíráló marad.

- Az EPSU hozzáállása alapvetően kritikus a villamos energia és gáz belső piacát illetően. Nem fog működni jelenlegi formájában és nem nyújt több előnyt, mint az előző, több együttműködésre épülő megközelítésmód, mialatt növeli a kockázatokat.
- Amennyiben azok az intézkedések, amelyeket több szervezet is javasolt, és amelyek az Európai Bizottság verseny felmérésének nézőpontjából szólnak meg, bekövetkeznek, ez az ipar feldarabolódásához, megnövekedett kockázathoz és kisebb fogyasztóvédelemhez fog vezetni, alapvetően veszélyeztetve az európai energia infrastruktúra megbízhatóságát.
- Mi további foglalkoztatás csökkentésekre számítunk az ehhez hasonló intézkedések folyamán, súlyosbítva a mindinkább hangsúlyozott szakismereti szakadék problémáját, negatív hatással lévén az egyenlőségre és a női foglalkoztatásra (mint az Új Tagállamokban), olyan szolgáltatások megnövekedett arányú erőforrás-kihelyezéséhez vezetve, mint amilyenek a telefonos ügyfélszolgálat, információtechnológia és háttériródai szolgáltatások, mérőóra-leolvasás, karbantartás, továbbá a képzést illetve a kutatást és fejlesztést érintő csökkentéseket, stb. idézve elő. Ezeket a szolgáltatásokat gyakorta alacsonyabb szintű bérek és feltételek mellett látják el. Ez várhatóan negatívan hat ki a megbízhatóságra.

A legtöbb szervezet helyesli, hogy a verseny biztosítását megcélzó további fejlődés lehetséges és meg is kell ezt valósítani. **Jelenleg nem szól többségi nézet egy több együttműködésre épülő megközelítésmódról való váltás mellett, amely hosszú távú tervezésen és befektetésen alapulna, összpontosítva a villamos energia és gáz valamint ezek fogyasztóinak energiáját a globális felmelegedés, megbízhatóság valamint az ellátás biztonságának kérdéseire.** Amire szükség van, az egy erőegyesítés egy átfogó európai program érdekében a fosszilis üzemanyagok függőségének csökkentése érdekében, valamint hogy Európát a fenntartható fejlődés és a csökkentett káros kibocsátások irányába mozdítsák, például a Hidrogén Gazdaságra épülve, mint ahogy azt az európai politikai pártok támogatják.

Mi a következőket javasoljuk annak érdekében, hogy az Európai Uniót egy nagyobb mértékű együttműködésre épülő megközelítésmód irányába tereljük:

- ❑ Nincs szükség új kezdeményezésekre a belső piac valamint több verseny előmozdítására a villamos energia és gáz ágazatában. Az Irányelvek megvalósítását véghez kell vinni és további tapasztalatokra kell szert tenni, beleértve azt is, hogy a különböző Irányelvek hogyan hatnak egymásra. Bizonyos körök továbbra is változtatásokat követelnek, míg a végső eredmények az ő előnyükre válnak. Ez nyilván más csoportok kárára történik, különösképpen a háztartási és a sebezhető fogyasztóké, mint amilyenek a szegények és az idősek.
- ❑ Nincs szükség a tulajdon szétválasztására – Ez gazdaságilag szükségtelen. A megkülönböztetésektől mentes átvitelhez való hozzáférés felügyeletét a szabályozók látják el.
- ❑ A Firenzei, Madridi (és Athéni) Fórumokon hozott összes javaslat Parlamenti jóváhagyás tárgyát kell képezze. Ezeken a Fórumokon több olyan intézkedés bevezetését javasolják, amelyek a belső piac működését mozdítanák elő, amelyet az ipari játékosok, szabályozók valamint a Bizottság és a Tagállamok szakértői között folytatott megbeszélés követ. Ez a folyamat kikerül a demokratikus ellenőrzés alól.

⁴ Az EPSU álláspontja az Európai Bizottság „Újkeletű előrehaladás a villamos energia belső piacának kiépítésével” c. beszámolója kapcsán (Com 2000) 297 final 16/05/2000

A belső piacból való **kimaradni vágyók** bizonyos aránya lehetséges:

- ❑ A háztartási fogyasztók piacának zárva kéne maradnia azokban az országokban, amelyek továbbra is egy szabályozott tarifát akarnak alkalmazni a háztartási fogyasztók számára és mindezt szabályozó felügyelettel, tehát 2007. július 1-től kezdődően, a PSIRU (Public Services International Research Unit - Köszolgáltatások Nemzetközi Kutatórészlege) beszámolója kijelenti: *„A kiskereskedelmi verseny a kis fogyasztók számára egyértelműen nagyobb kiadásokkal jár, mint amelyeket a verseny működésével meg lehetne téríteni, ezáltal kizsákmányolásnak veti alá a kis fogyasztókat, az indokoltnál magasabb áraknak kitéve ezeket.” (...) Amennyiben a nagykereskedelmi versenyt nem alkalmazzák a kis fogyasztókra, egy megfelelő módon szabályozott tarifát kell bevezetni, amely nem engedi meg annak a kockázatát, hogy a kis fogyasztók szubvencionálják a nagy fogyasztókat.”*
- ❑ Az országoknak meg kellene engedni, hogy kimaradjanak a belső piacból saját lakosságuk demokratikus döntései alapján, például egy referendum révén. Ennek egyik lehetséges útja az 1996-os és 1998-as Irányelvekben lefektetett különböző lehetőségek visszaállítása, mint amilyen az Egyedüli Vásárló Modell;
- ❑ A Tagállamoknak lehetőségük kellene legyen a megcélzott 10%-ból való kimaradásra, amelynek révén bizonyos %-ig létezne a villamos energia határközi kereskedelem (import/export) összehasonlításban a bevezetett kapacitással.

Ezek a kimaradási lehetőségek szükségesek az EU demokratikus természetének biztosítására. Az európai polgárok képesek kell legyenek módosítani bizonyos döntéseket, különösképpen ha ezek negatív következményekkel járnak. A kimaradás lehetősége nélkül a nemzeti kormányok nem reagálhatnak a jogos aggodalmakra.

Új intézkedésekre van szükség:

- ❑ Az Irányelvek módosítása és/vagy egy szabályozó megközelítésmód szükséges, amely meghatározza, hogy a villamos energia és gáz közszolgáltatásoknak elegendő és jól képzett személyzettel kell rendelkeznie, hogy képes legyen betölteni funkcióit, beleértve a vásárlókkal való kapcsolatokat és a váratlan (vagy a „vis major” jellegű) eseményekre való reagálás képességét.
- ❑ Mind Kutatási, mind pedig Fejlesztési Célokat kell kitűzni, valamint a beruházást illetően a képzéssel kapcsolatban. Ezek a célok a három legjobban működő közszolgáltatásra kell épüljenek. Más vállalatoknak 3 évük lesz arra, hogy önkéntes alapon elérjék azt a szintet. Ettől kezdve a célok kötelezővé válnak. A villamos energia és gáz területén való képzés országos megvalósítási tervzeteket a társadalmi partnerekkel együtt kell kidolgozni;
- ❑ Hasonló célokat kellene meghatározni a karbantartásra és javításra fordított beruházáshoz, hasonló következményekkel.

Az EPSU támogatja az új intézkedésekre irányuló következő megközelítésmódot. Ennek megfelelően a következőkre van szükség:

- ❑ A demokratikus szabályozás növelése valamint a polgároknak a közszolgáltatások felügyeletébe való bevonásának megerősítése. Egy első konkrét lépés, hogy mielőtt áttérnének a regionális piacokra, a szabályozóknak a polgárok és szervezeteik – mint amilyenek a szegénységellenes csoportok, szakszervezetek, önkormányzatok, stb. - bevonására kiépített állandó struktúrával kellene rendelkezniük. A szegény fogyasztóknak is folyamatosan ki kellene kérni az álláspontjukat. Ezeknek támogatásra lenne szükségük például az úgynevezett fogyasztói szószólók révén;
- ❑ A belső piac kiépítésének minden egyes lépésével ez távolabbra kerül a polgároktól, és ezáltal kikerül ellenőrzésük alól. Az ERGEG (European Regulators Group for Electricity and Gas – A Villamos Energia és Gáz Európai Szabályozó Csoportja)

gyenge helyettesítő. Ezt korrigálni kell. A demokratikus kormányzás hiánya központi jelentőségű kérdés. Nem tisztázott, hogy például mire hárul majd a regionális piacok felügyelete.

- A PSIRU beszámolójában ez áll: „A Szabályozó kulcsfontosságú szerepet tölt be egy hasonló rendszerben. A legtöbb európai uniós ország most már megfelelő forrásokkal ellátott szabályozó testületekkel rendelkezik, általában egy jó kompetencia szinttel az ágazatra nézve. Mindazonáltal ezek a szabályozók ritkán vannak egy széleskörű demokratikus kritérium szerint kiválasztva. Ezek általában egy erőteljes verseny napirenddel rendelkező igen szűk üzleti irányultságú közösségből származnak. A szabályozó testületeknek nyitottnak kell lenniük egy jóval szélesebb részvétel felé, egybegyűjtve az érdekek teljeskörű skálájának képviselőit, beleértve a környezetvédőket, fogyasztói szervezeteket valamint szakszervezeti képviselőket. Csakis ilyen módon válhatnak a nagyközönség törvényes képviselőivé.”
- A Közszolgálati Kötelezettségek megerősítése.
- A nemzeti piacról a regionális piacokra való áttérés gyengítheti a fogyasztóvédelmet. A felhasználók védelmére hozott egyik közvetlen intézkedés annak pontosabb meghatározása, hogy mi egy ésszerű ár és egy ésszerű megtérülési ráta.
- Az EPSU több alkalommal is felszólalt az Általános Érdekeltségű Szolgáltatások egy váza valamint egy Általános Érdekű Szolgáltatások Európai Megfigyelő Állomása érdekében.
- A foglalkoztatás növelése az iparban, a munkafeltételek javítása, képzés biztosítása és az egyenlőséghez való hozzájárulás.
 - Amint az elegendő módon bizonyítást nyert, a dolgozókat ért hatások negatívak voltak. Maga az EU Egyezmény is amellett érvel, hogy az EU-nak olyan térségnek kell lennie, amely hozzájárul a feljavított élet- és munkakörülményekhez. Nem mondja ki, hogy a Bizottságnak egy csoportot egy másik csoport kárára kellene kiválasztania. A cél az, hogy az összes csoport felfelé tartson.
 - A PSIRU beszámoló kimondja: „A Bizottságnak biztosítania kell, hogy a foglalkoztatással kapcsolatos részletes adatokat összegyűjtsék annak érdekében, hogy lehetővé váljon a szakképzettség helyzetének megfigyelése, különösen a gázszektorban, ahol az adatok a leginkább szórványosak.” Fel kell vetnie a női foglalkoztatás alacsony szintjét az ágazatban. Ugyanakkor szükséges lehet felülvizsgálni az Irányelveket, a képzés megvalósításának valamint annak a felelősségét a vállalatokra hárítva, hogy ezek biztosítsák, hogy a költségcsökkentések ne a dolgozók foglalkoztatási feltételeinek kárára történjenek.
 - A stabil foglalkoztatás a továbbiakban biztosítja, hogy a rendszer megbízható és biztonságos maradjon
 - Az új intézkedéseknek egy pozitív hozzájárulást kell igazolniuk a foglalkoztatás közvetlen és mérhető módon való kezelésével kapcsolatban.
- A Villamos Energia és Gáz rendszereinek Megbízhatóságának és Biztonságának javítása.
 - Mindegyik új lépést alapos bírálat alá kell vetni, hogy javítja-e a megbízhatóságot avagy sem. Nem azt kell kérdeznünk: meg tudjuk-e csinálni a megbízhatóság veszélyeztetése nélkül, hanem: ha megcsináljuk, javul-e a megbízhatóság? Az EPSU fenntartja, hogy egy töredezetebb rendszerrel, több játékosal és több kapcsolattal ezen különböző játékosok között – ahol mindegyik csoport és az illető csoportban minden egyén sajátos igényekkel rendelkezik – a megbízhatóság veszélyeztetve van, és jóval nehezebb ellenőrizni. Egy belső piacon egy biztonság- és megbízhatóság filozófiának igencsak szükséges az N-1 megbízhatóságról az N-2-re lépni.
 - A PSIRU beszámolójában ez áll: „A bevezetett szabályozó rendszerek erőteljes testületi ösztönzést nyújtanak a költségcsökkentésre és nyomást gyakorolnak az energiateheresztőkre, hogy költségcsökkentéseket valósítsanak meg még ott is, ahol ez

hosszú távon káros kihatással lesz a megbízhatóságra nézve. Egy sokkal előnyösebb egyensúlyt kell megteremteni, amely továbbra is bátorítja a vállalatokat hatékonyságuk növelésére, mint ahogyan azt végig tették a villamos energia és gázipar története során, azonban megköveteli a vállalatoktól, hogy bebizonyítsák, hogy a költségcsökkentések nem lesznek majd káros kihatással a rendszer megbízhatóságára.”

- ❑ Ez azt is jelenti, hogy figyelembe kell venni az üzemanyag-keverékekre tett hatásokat. Egy kiegyensúlyozott üzemanyag-keverék hozzájárul a biztonsághoz.
- ❑ A PSIRU beszámolójában ez áll: *„Az áramfejlesztés és gáz nagykereskedelmi szektorait illetően az Irányelvet módosítani kellene, hogy megkövetelje a felelősségre vonható állami hatóságoktól annak biztosítását, hogy elegendő fejlesztési kapacitás álljon rendelkezésre és elegendő mennyiségű gáz legyen szerződötve.*
- ❑ A szabályozó ellenőrzés valamint a megfigyelés szintén javításra szorul a regionális piacok felé való elmozdulás révén.
- ❑ Segíteni Európát a fenntartható fejlődés megvalósításában.
 - ❑ Az új intézkedéseket felül kell vizsgálni, hogy ezek milyen mértékben járulnak hozzá a környezetvédelemhez, milyen mértékben támogatják a felújítható forrásokat és csökkentik-e például a CO2 kibocsátást.
 - ❑ A PSIRU beszámolója szerint: *„Az Irányelvnek el kell ismernie, hogy az új fejlesztési beruházások nagy része (beleértve a keresleti oldalra vonatkozó intézkedéseket) a villamos energia iparban a közérdek célkitűzéseinek eredménye lesz, nem pedig a piaci erőké. Az Egyedüli Vásárló opció a legalkalmasabb annak biztosítására, hogy a kis villamos energiafejlesztő források, úgymint a felújítható és a kogeneráció optimális mértékben ki vannak aknázva.”*

Javasoljuk, hogy ez az 5 kísérlet a további tervezés integrált részévé váljon a villamos energia és gáziparban. Bármilyen új javaslatnak támogatnia kell ezt az 5 kísérletet és mindegyikük teljesítésére kell irányulnia. Ellenkező esetben kompenzáló intézkedésekre van szükség.

Az EPSU a **Közszolgálati Szakszervezetek Európai Szövetsége**. 8 millió dolgozót tömörít 215 szakszervezetébe. Az EPSU az ETUC (European Trade Union Confederation - Európai Szakszervezetek Szövetsége) legnagyobb szövetsége. Mi olyan közszolgálatokba szervezzük a dolgozókat, mint a helyi, regionális, nemzeti és európai közigazgatás, egészségügyi és szociális szolgáltatások valamint közművek (villamos energia, gáz, víz és hulladékgazdálkodás).

Az EPSU társult tagszervezetei a villamos energia- és gáztermelés, átvitel/szállítás, elosztás, kiskereskedelem és kisegítő szolgáltatások területeire szervezik a dolgozókat. Tagjaink mindenféle üzemanyaggal dolgoznak (víz, felújítható, nukleáris, olaj, szén, gáz...). Tagjaink aktívan jelen vannak állami és magánvállalatokban, nagy multinacionális vállalatokban, valamint kisebb önkormányzati vállalatokban.

Az EPSU néhány száz dolgozót képvisel az Európai Unió területén elhelyezkedő több száz közműben, az Európai Gazdasági Térségben valamint Délkelet-Európában. Az EPSU tagok óriási érdeklődéssel kísérik a restrukturálás kérdését, hiszen munkahelyük és életük forog kockán. Az EPSU tagok maguk is fogyasztók és polgárok. Megértik a gazdaság azon részének tulajdonított fontosságot, mely a gáz és villamos energia alacsony árakon valamint biztonságos és megbízható módon való ellátásáért felelős. Maga az EPSU több különböző alkalommal is kritikusan nyilatkozott a villamos energia és gáz belső piacával kapcsolatban.

Az EPSU képviselve van az Eurelectric-el létrehozott villamos energia társadalmi párbeszéd tanácsban. Mi és az Eurogas egy közös társadalmi párbeszéd kibontakoztatásában veszünk részt. Az EPSU-nak ugyanakkor vannak képviselői az Európai Energia és Szállítás Fórumban is.

További információkért

www.epsu.org

epsu@epsu.org

*EPSU
Rue Royale 45, box 1
1000 Brüsszel
Belgium*

Annex 1

Constraints on electricity that make competition dysfunctional

Electricity is a public service and a social good

The starting point of the EPSU position is that electricity services should be reliable, safe, affordable and sustainable. Electricity and Gas market reform should be judged on its contribution to realizing these objectives. The problems and even disasters resulting from market reform in many places in the world occur because these reforms have not been linked to the ultimate outcome. The reforms have lost sight of the social component of electricity services: their essential nature, contributing to development of economies and social and regional cohesion.⁵

The social component has political consequences as pointed out by South Australian Independent regulator Lewis Owen.

The market mechanism means passing on to consumers price increases of 50 or 100% or more, and saying this is a good and efficient outcome. Is naivete a necessary characteristic of being a market economist he wonders.⁶

To some extent the Directives have recognised this social characteristic by recognising that electricity is a public service, that Member States can impose public service missions and have to ensure affordable prices and that protection is to be provided for vulnerable customers.

The current discussion on the future of the internal market is not focused on how they will effect these principles.

Dogmatic use of economic theory ignores established criticisms

Secondly, much of the problems of electricity reform result from a faulty application of economic theory. The current neo-liberal theory questions the interventionist role of the state, and as a consequence state and municipal companies as instruments to realise the state's objectives. It seeks to undermine such models of economic management. There is an underlying mistrust of the state, ignoring that different states (and its agents such as state and municipal companies) actually have acted to the benefit of their citizens.

Policy conclusions drawn from models ignoring these facts are at best misleading and at worst pseudo-scientific renderings of the model-builder's ideological conviction against the state.⁷

Neo-liberal theory is a return to old laissez-faire thinking of a bygone age. It postulates that goods are traded in a competitive market. All information concerning such goods should be public knowledge between producers and users. We all know this is not the case in electricity. Producers know more about quality and quantity than do users. Information is asymmetric. The costs are very high for users to obtain full information. Users will be afraid that the companies, driven by profit-maximising behaviour, will cheat on consumers. That is

⁵ Ha-Joon Chang of the Faculty of Economics and Politics of the University of Cambridge points out that distributional considerations should be addressed more explicitly in the design of reform as well as the impact of regulation on dynamic efficiency (not just stopping at static efficiency (see also annex), Ha-Joon Chang' seminal work on The Economics and Politics of Regulation, in Globalisation, Economic Development and the Role of the State, Chapter 5, 2003.

⁶ Lewis W. Owen, Mysteries of electricity pricing, speech to the Economic Society, 3 April 2001

⁷ Ha-Joon Chang, p.33

why users prefer public companies where the profit maximising is either eliminated or reigned in.⁸

The critique of the laissez-faire thinking was well voiced by Keynes. John Maynard Keynes identified in the 1920s cost and demand conditions under which competition doesn't emerge. This seems largely forgotten. Keynes goes further, to explain how economists move from simplifying assumptions to abandonment of the actual facts, and to conclude that reality is what their model says it is.

"The beauty and the simplicity of such a theory [competition producing economic efficiency] are so great that it is easy to forget that it follows not from the actual facts, but from an incomplete hypothesis introduced for the sake of simplicity. Apart from other objections to be mentioned later, the conclusion that individuals acting independently for their own advantage will produce the greatest aggregate of wealth, depends on a variety of unreal assumptions to the effect that the processes of production and consumption are in no way organic, that there exists a sufficient foreknowledge of conditions and requirements, and that there are adequate opportunities of obtaining this foreknowledge. For economists generally reserve for a later stage of their arguments the complications which arise -- (1) when the efficient units of production are large relatively to the units of consumption, (2) when overhead costs or joint costs are present, (3) when internal economies tend to the aggregation of production, (4) when the time required for adjustments is long, (5) when ignorance prevails over knowledge, and (6) when monopolies and combinations interfere with equality in bargaining -- they reserve, that is to say, for a later stage their analysis of the actual facts. Moreover, many of those who recognise that the simplified hypothesis does not accurately correspond to fact conclude nevertheless that it does represent what is 'natural' and therefore ideal. They regard the simplified hypothesis as health, and the further complications as disease." (Keynes 1972)⁹

A report of a Dutch governmental advisory body (see below) has argued that the damage for users and business resulting from network problems are much larger than the value of the product. There are therefore macro-economic reasons to strive towards optimal reliability. This is a faint echo of the position of Keynes and again largely ignored.

Physics of electricity

Another set of reasons, and certainly not the least, why competition in electricity can not function is related to the physics of electricity. It is not a product that can be stored. To ensure that the system can function demand and supply need to balance at all times. Electricity can also not be stored. There are no stocks. Engineers are therefore usually quite skeptic about introducing competition in the electricity sectors.

Large Industrial Users: Wholesale markets have failed

The particularities of the electricity market are finally recognized by the large industrial users. They argue that the wholesale markets have failed. And if you do not have wholesale competition what is left is retail competition which makes up between 2-6% of the electricity bill. This margin has to be compared also to the costs to compete and to acquire new clients.

⁸ Is the government failure theory still relevant, Matsunaga and Yamauchi, p. 227-263, *Annals of Public and Cooperative Economics*, 75:2 2004. In addition companies argue, as does the Directive that certain information needs to be confidential for commercial reasons. The US Supreme Court has argued that society has a great interest in the free flow of information. It is the postulate on the basis of which competition theory is built. Allowing companies (that deliver essential services !) to keep information secret is in direct contradiction with the free market theories.

⁹ Keynes, J. M. "The End of Laissez-faire" in The Collected Writings of John Maynard Keynes, Vol. 9, Essays in Persuasion, London, The Macmillan Press, 1972

What does the European organization of large industrial users IFIEC say in an electricity market design report¹⁰:

- Competition between European power generators and suppliers has virtually disappeared. Even large industrial users have no negotiating power when seeking new supply contracts, let alone domestic users
- The wholesale price has gone up with 50% on average since 2002.

IFIEC states that these price developments are harmful for competitiveness, especially because of risks and uncertainties related. IFIEC concludes that the wholesale market is dysfunctional. IFIEC members are now confronted with the same situation as domestic users and individual and small and medium-sized enterprises: the only part on which there is competition is the retail part (or trading margin). It has always been unrealistic to expect that individual users would have an effect on the price of balancing and supply contracts.

IFIEC complains of market dominance where producers and traders are often the same. The price signals are erratic, and there is insufficient liquidity in the forward electricity market. There are hardly any new producers. The existing producers use the wholesale trading market price as the reference point for contracts with industrial users. IFIEC claims that the electricity producing companies engage in price-setting. Financial institutions have not become more active. IFIEC claims this is due to the lack of a price reference like there would be in a commodities market. All kinds of contracts for risk management could then be linked to this price reference. And then comes the clincher: electricity can not be stored. Electricity spot markets serve to balance the actual physical supply needs (the market always needs to be in balance) There are thus no possibilities for arbitrage. Trading companies without physical assets have encountered catastrophic results and disappeared. IFIEC concludes that :

"the failure to introduce electricity contracts on the important commodities exchanges is a good indication that the nature of electricity goods does not lend itself to tradition risk management. As a consequence, electricity trading exchanges do not, and will not in the near future, provide financial instruments in a manner that allows consumers sufficient options to manage and hedge their risks, as in the case of other commodity markets."

IFIEC states a "total lack of predictability and the impossibility to anticipate and budget costs." There is "excessive risk" of users. Not just industrial ones as IFIEC focuses on, but also for domestic users in fully opened markets. And IFIEC warns us that there is a direct threat for the survival of a large number of industrial sites, and future investment in the manufacturing industry has to deal with risks and uncertainties.

One would expect that IFIEC would draw the conclusion that it is better to return to the regulated model with predictable prices including for large industrial companies.¹¹ But it prefers to prescribe us more of the same medicine.

Conclusion

These powerful arguments against competition in electricity services have been ignored, and, as predicted by EPSU, the Commission and Member States now scramble to regulate in more detail.

¹⁰ "Electricity Market Design", 29 September 2004, www.ifiec-europe.be See also "Wholesale markets have failed", Power in Europe, issue 436, 25 October 2004, p.4

¹¹ EPSU has received information from its affiliated trade unions that an increasing number of large industrial users feels similar: a return to regulated tariffs is preferable. We are told that many dare not come out public on this.

Annex II

**CONTRIBUTIONS OF THE RESTRUCTURING OF THE
ELECTRIC POWER INDUSTRY TO THE
AUGUST 14, 2003 BLACKOUT**

By Jack Casazza
Frank Delea
George Loehr

Members, Power Engineers Supporting Truth

August 2005

III. Executive Summary

Deregulation and the concomitant restructuring of the electric power industry in the U.S. have had a devastating effect on the reliability of North American power systems, and constitute the ultimate root cause of the August 14, 2003 blackout. Specifically, deregulation and restructuring have led to:

- Changes in focus from long-term optimization and inter-system coordination and reliability to total dependence on immediate profits and the efficacy of “the market”.
- Change in technical qualifications of those holding management positions in electric power organizations and government policy makers and regulators; this change affects entire organizations.
- Reductions in personnel at electric power organizations and companies.
- Failure to make adequate technical analyses including risks when setting government policies.
- Increased complexity of operations because of separation of generation and transmission functions, the large increase in the number of organizations involved, and the establishment of additional levels of responsibility in the operation/control process.
- Dilution of management responsibility, including too many entities in the management structure with veto power.
- An almost fundamentalist reliance on markets to solve even the most scientifically complex problems.
- Decreased emphasis on the importance of strong reliability standards, and a trend toward lower standards; this is most pronounced in the very organization charged with maintaining reliability –NERC – aided and abetted by FERC.
- Dispersed, fragmented control of the bulk power system in the Midwest.
- A patchwork quilt of overlapping jurisdictions among marketing areas, Independent System Operators/Regional Transmission Organizations (ISOs/RTOs), and regional reliability councils in the midwest.
- Reductions in, or outright elimination of, training including training of operators.
- Continuation of the historical problem of geo-electrically small control areas in the Midwest, despite the creation of the MISO, which, in the context of operations on August 14, 2003, appeared to be little more than a toothless shell.

Unless the root causes of the August 14, 2003 blackout are addressed and the trend toward lower standards reversed, the likelihood of future blackouts will increase.

The DOE/Canadian report demonstrates the dominance of market participants and lack of government concern about the root causes of the blackout.^{12, 13} Both are also clearly illustrated by the almost two-year delay in the investigations, and discussions that are taking place through the competition and reliability study of which this paper is part.

Despite its “spin”, the Energy Policy Act of 2005 does nothing to address the root causes of the 2003 blackout, and hence will do nothing to enhance reliability.

XI. Recommendations¹⁴

The authors have been asked to provide recommendations, a difficult assignment. In the massive effort to “deregulate” and “restructure” the electric power industry, the Laws of Physics were ignored, replaced by a blind conviction that the Laws of Economics could provide all things – including a reliable system. Unfortunately, this has been proven to be a tragic mistake. The problem with correction, however, is that a fundamentalist market philosophy has so permeated the entire industry, from the Federal Government and its regulatory officials to the industry’s own organizations, that to undo the damage will likely take an effort well beyond a few simple recommendations. The problem cannot easily be fixed since the problem is an innate attitude or belief system, not an error or two in procedures or protocols. An indication of this is the fact that, despite such evidence as the California Meltdown, unprecedented price spikes, the criminal actions of Enron and others, and the most devastating blackout in our history, policy makers still steadfastly deny that deregulation and restructuring had anything at all to do with any of it. Sociologists call this “cognitive dissonance.”

Recognizing this difficulty, there are a number of steps that could be taken to start the nation on its difficult corrective path:

- Before approving any new ISO/RTOs, ensure and demonstrate that the entity is fully functional.
- Investigate and recommend guidelines for the geo-electrical characteristics of control areas.
- Require NERC to roll back the reductions in reliability standards implemented since 1998.
- Prohibit NERC from implementing any further reductions in reliability standards.
- Permit any state or reliability entity to mandate more stringent reliability standards than NERC’s. In other words, make sure that NERC standards are a floor, but not a ceiling.
- Before implementing a new market design, ensure and demonstrate that the design’s
- To make markets work more efficiently and effectively, emphasize in policy standards the need to foster cooperation between organizations.

¹² DOE personnel have indicated in correspondence with the authors they had more important things to look into. Kevin Kolevar, March 8, 2005, attachments to letter to J.A. Casazza (see pages 12 and 13).

¹³ The Congressional Research Service Report to Congress on Electric Utility Reform update of April 21, 2005 does not discuss such issues as industry behavior and its impact on reliability.

¹⁴ These recommendations were prepared prior to recent Congressional action that made making reliability standards mandatory. They have since been reviewed and remain unchanged, since the problem is not whether the process is mandatory, but how strong the standards are, how our recommendations are implemented, and how competent those implementing them are. In any case, since the Energy Policy Act of 2005 does not address the underlying causes of the 2003 blackout, it will have no effect in improving the reliability of the bulk power system.

- Develop standards for technical qualifications required for key government and industry positions, including those responsible for establishing electric power policies, and for management, design and operation of the transmission grid.
- Require that appointments to FERC and the new DOE Office of Electricity of Delivery and Energy Reliability, and to the NERC Board and senior management positions, have demonstrated expertise and experience in electric power and are vetted by the National Academy of Engineers, with input from the Institute of Electrical and Electronic Engineers (IEEE), Edison Electric Institute (EEI), the American Public Power Association (APPA) and National Rural Electric Cooperative Association (NRECA).
- Mandate that DOE, in consultation with FERC, NARUC, and NERC, undertake a biannual "National Power Survey" modeled after the 1964 survey. This survey should give emphasis to reliability risks, including such incidents as the loss of major gas pipelines, as well as economic constraints.¹⁵
- Investigate and develop new programs for encouraging and improving the transfer of technical experience and expertise in the electric power industry and universities; such efforts could be enhanced by utilizing experienced retired engineers from the electric power industry.
- Investigate the effects that extensive labor reductions have had on overall national reliability, and on the ability to cope with national disasters and acts of terrorism.
- Require that marketing areas and reliability council areas be consistent.
- Support the reporting and exchanging of information related to system reliability. (Concerns exist about the consistency of some information, and the availability of data to the entire electric power industry.) The Federal Government could play an important role in enhancing the definition, collection and sharing of information.
- When adjusting generation because of transmission economic constraints, insure that such adjustments minimize reliability risks.
- Investigate and monitor reductions of maintenance expenditures as indicated in reports to FERC as a part of FERC's reliability monitoring function.

Additional references can be obtained at the following web sites:

www.PEST-03.org
www.ameredinst.org

UT 7 Oct/2 mail/EPSU Comments on the future of EU internal market gas & electricity.doc

¹⁵ "It's Time to Challenge Conventional Wisdom", Harrison Clark, Transmission and Distribution World, Oct 2004.